

6. Філоненко М. М. Психологічні особливості процесу і структури учіння студентів-медиків / М. М. Філоненко // Психологія і особистість. – Київ – Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, 2015. – №1(7). – С. 186 – 199.
7. Філоненко М. М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря: монографія / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 420 с.

УДК: 616 – 053.3 – 022.7:378.14

Пікуль К. В., Ільченко В. І., Бобирьова Л. Є., Муравльова О. В., Дворник І. Л.
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава
РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ ВИКЛАДАЧА
ВИЩОГО МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Стаття присвячена проблемі підготовки лікарів відповідно до сучасного навчального процесу. Продемонстровано роль професійного виховання в процесі формування сучасного лікаря. Новим знанням необхідні нові методи впровадження. Розкрито можливості співробітників вищих навчальних закладів у навчанні студентів і лікарів-інтернів.

Ключові слова: *медична освіта, європейська інтеграція, клінічне мислення.*

Статья посвящена проблеме подготовки врачей в соответствии с современным учебным процессом. Продемонстрирована роль профессионального воспитания в процессе формирования современного врача. Новым знаниям необходимы новые методы внедрения. Раскрыты возможности сотрудников высших учебных заведений в обучении студентов и врачей-интернов.

Ключевые слова: *медицинское образование, европейская интеграция, клиническое мышление.*

The article is devoted to the problem of training physicians according to the modern educational process. The role of professional education in the process of forming a modern physician has been demonstrated. New knowledge requires new methods of implementation. The possibilities of the staff of higher educational institutions in the study of students and interns are revealed.

Key words: *medical education, European integration, clinical thinking.*

Актуальною проблемою в наш час стали підвищення ефективності педагогічного процесу, підготовка професійної і культурно орієнтованої особистості лікаря, яка має широкий потенціал, здатність до фахової, інтелектуальної творчості та стійкі вміння і навички для виконання професійних обов'язків і прагнення до самовдосконалення протягом усього трудового життя. У країнах Європейського Союзу формується спільний науковий і освітній простір та розробляються єдині критерії стандартів вищої освіти з поєднанням національних систем [3, с.61].

Важливим аспектом сучасної системи навчання є її індивідуалізація, робота в малих групах із наступною самооцінкою власних дій та своїх колег.

Щоб навчально-виховний процес був результативним, він має бути переконливим, важливо не просто повідомляти інформацію, а доповнити її випадками з роботи колег і медичної практики.

Одним із етапів перевірки ефективності навчання майбутніх фахівців з фундаментальних дисциплін є складання студентами ліцензійних інтегрованих державних іспитів «Крок», що мають за мету об'єктивно оцінити знання з ключових фундаментальних наук.

Основними чинниками, які забезпечують якість освіти, є професійна підготовка викладачів, навчально-методичне забезпечення навчального процесу,

наявність системи контролю й оцінювання викладання, рівня знань студентів, застосування сучасних освітніх технологій у навчальному процесі, залучення викладачів і студентів до науково-дослідної діяльності, відповідність програм навчальних дисциплін сучасним вимогам, спрямованість викладання на формування соціальних якостей сучасного фахівця, стимулювання самостійної роботи студентів, контакти з провідними зарубіжними фахівцями [2, с.41].

Результатом складного процесу стає встановлення клінічного діагнозу, а лікування хворого проводиться за суворо регламентованими положеннями, що викладені у відповідних протоколах. Окремою формою, що заслуговує на увагу, є проведення «консиліуму», клінічного розбору, де студент старших курсів чи лікар-інтерн висловлює свою думку або виступає із заздалегідь підготовленою доповіддю. Для цього необхідно проводити самостійну роботу з літературою за фахом, уміти виділити основне та пропустити менш важливе. Можна запропонувати такі форми опрацювання літературних джерел за вибором: конспектування, реферування й анотування. Дві останні необхідні в підготовці до доповідей на клінічних конференціях, наукових товариствах, що сприяє формуванню правильної професійної мови і тісно пов'язане з розвитком навичок дослідницької роботи та становленням клінічного мислення.

Комп'ютерні технології посідають важливе місце в системі вдосконалення навчальної діяльності студентів. Ефективним є створення 15-хвилинних навчальних фільмів, які призначені для перегляду в межах аудиторної роботи. Мультимедійне подання матеріалу – перспективний і високоефективний засіб, що дозволить надати інформацію в більшому обсязі, ніж традиційні джерела. Демонстрація сучасних можливостей лабораторної діагностики дозволить студентам опанувати предмет не лише в рамках робочої програми, а й буде створювати позитивну мотивацію до глибшого вивчення. Для уніфікації оцінювання знань студентів доцільно вводити тестові завдання й уніфіковані задачі після перегляду фільму [4, с.73].

У наш час дистанційна освіта (distance learning) стала найбільш адекватною відповіддю на виклики сучасного життя. Дистанційне навчання – це індивідуалізований процес здобуття знань, умінь, навичок та способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних педагогічних та інформаційно – комунікаційних технологій. Головний аспект дистанційного навчання – постійне інтерактивне спілкування з викладачем (на форумі, через електронну пошту, Skype, Google). Також важливою частиною ресурсу дистанційного навчання стали якісно створені мультимедійні підручники. Основною перевагою дистанційної форми навчання є її зручність: студент самостійно вибирає викладача – консультанта, самостійно обирає час і місце для навчання, що надає йому можливість самостійно отримувати необхідні знання, перш за все, на своєму робочому місці, а це створює курсанту комфортні умови навчання та сприяє його продуктивності. У процесі навчання використовуються сучасні інформаційні технології, паралельно відбувається опанування практичних навичок, які стануть у нагоді в подальшій професійній діяльності.

У світлі розвитку наукової думки вміння та навички читання іноземної медичної статті стали одними з найважливіших критеріїв формування та встановлення особистості майбутнього науковця і професіонала. Здібність

викладача складати методичну літературу для самопідготовки до заняття, докладно пояснюючи зміст тексту, також розкриває індивідуальні вміння студента чи лікаря-інтерна [6, с.33].

Одним із ефективних методів інтерактивного навчання є рольові ігри, які допомагають провести демонстраційний показ конкретних видів діяльності, відпрацювати методику зібрання анамнезу, застосувати деонтологічні вміння, обрати тактику лікування. Удосконалення організації підготовки молодих фахівців медицини є одним із актуальних завдань сьогодення на етапі їх навчання, доцільно зробити акцент на комплексному підході до виховання лікарів щодо самостійності в лікувальній роботі, самопідготовці та самооцінці ефективності вдосконалення фахового рівня щоденно, згідно з індивідуальним навчальним планом. Майбутні лікарі мають приділяти належну увагу вивченню основних питань організації охорони здоров'я, самостійній curaції хворих, засвоєнню практичних навичок та наданню невідкладної лікарської допомоги, чергуванню в лікарні, участі в науково-практичних конференціях різних рівнів. Компетентність виявляється в ході виконання роботи і характеризує здатність лікаря розв'язувати проблеми, які виникають у реальних життєвих ситуаціях.

Формування в майбутніх медичних працівників комунікативно-мовних умінь в умовах вищої школи залишається однією з актуальних проблем. Характерною особливістю професійного мовлення медичних працівників є те, що їхній партнер – пацієнт, часто хвора людина, дитина або її батьки, близькі. Занепокоєння станом здоров'я, очікування малоприємного повідомлення позначаються на емоційному стані пацієнта, загострюють сприйняття, роблять його дуже вразливим. Нині, коли громадськість, засоби масової інформації піддають медицину і передусім її практичну діяльність суворій критиці, коли лунають голоси про кризу довіри до медицини, вакцинації дітей, зниження престижу лікарської професії, проблеми моральності в медичній діяльності, лікарської етики, взаєностосунків лікаря з пацієнтами, колегами набувають особливої гостроти й актуальності. Тому високі вимоги ставляться до підготовки майбутніх спеціалістів у вищій медичній школі [5, с.6].

Процес навчання – один із наймасовіших видів інтелектуальної праці. Обговорення в групі дозволяє заохочувати студентів до діалогу, залучати до розв'язання проблем без будь-яких обмежень. У структуру активного заняття покладено три основні етапи: коригувальний, навчальний, навчально-контрольний, коли відбувається рецензування завдань, активна дискусія з аналізу проведеної роботи та підбиття підсумків заняття. Викладач має виконувати роль арбітра в суперечливих ситуаціях.

Студентська наукова робота допомагає в процесі вивчення навчальних дисциплін; шляхом участі в роботі наукових гуртків, проблемних груп, наукових семінарах при кафедрах, провідних наукових школах; участі в олімпіадах і наукових конференціях.

Сьогодні ми перебуваємо в умовах стрімкого розвитку медицини. Упроваджуються нові методи терапії і діагностики. Це потребує перегляду програм підготовки фахівців для української медичної галузі. Вони мають базуватися на європейських стандартах лікування, сучасних інформаційних технологіях, передбачати можливість опанування практичних навичок роботи із сучасним лікувально-діагностичним обладнанням. Це також дозволить спеціалістам навчатися і працювати в єдиному професійному європейському просторі. Без зміни

парадигми базової середньої і вищої медичної освіти в Україні наблизити систему охорони здоров'я до світових стандартів та здійснити її реформування неможливо [7, с.117].

До основних завдань контролю знань належать:

- підвищення мотивації студентів до систематичної активної роботи впродовж навчального року, переорієнтація їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок;
 - систематизація знань та активне їх засвоєння впродовж навчального року;
 - недопущення розриву між завданнями, що виносяться для контролю і програмою дисципліни;
 - відкритість контролю: ознайомлення студентів на початку вивчення дисципліни з контрольними завданнями та всіма формами контрольних заходів і критеріями їх оцінювання;
- подолання елементів суб'єктивізму в оцінюванні знань, що забезпечується комплексним підходом до складання контрольних завдань та підсумкових контролів із застосуванням комп'ютерного тестування;
- забезпечення належних умов вивчення програмного матеріалу і підготовки до контрольних заходів, що досягаються шляхом чіткого їх розмежування за змістом і в часі;
- розширення можливостей для всебічного розкриття здібностей студентів, розвитку їхнього творчого мислення та підвищення ефективності роботи викладацького складу.

Усі розглянуті принципи і методи впливу тісно пов'язані між собою і мають диференційовано використовуватись у навчальному і виховному процесах, як у клініках так і в аудиторіях.

Сучасне молоде покоління суттєво відрізняється від ровесників минулого століття, оскільки його становлення і виховання відбуваються в період руйнації старих цінностей та формування нових перспектив, про що має пам'ятати викладач [9, с.6].

Академічна мобільність молодих фахівців – це новий феномен для підвищення освіти і професійного розвитку. Переваги його полягають у тому, що досвід зарубіжного навчання веде до розуміння чужого мислення, розширює світогляд, забезпечує кращий контакт з іноземними партнерами в майбутньому, дозволяє добре вивчити іноземну мову, що є кар'єрною перевагою [8, с.49].

У процесі виховання необхідно відкривати перед молодими лікарями перспективи їхнього творчого зростання, допомагати їм у досягненні радощів успіху. Під час педагогічного процесу виховання необхідно виявити і спиратись на позитивні якості кожної особистості та враховувати індивідуальні особливості студента.

Сучасний розвиток інформаційного суспільства, основою якого є знання, їх виробництво, передання і засвоєння, висуває нові вимоги до системи освіти. Упровадження інноваційних технологій викладання диктують потреби сучасної вищої медичної освіти. Реалізація цих завдань можлива лише за умови переходу від класичної системи освіти, метою якої була підготовка майбутнього лікаря, що володіє знаннями, до нової системи, яка готує фахівця, який не тільки знає, а й уміє застосовувати ці знання на практиці сімейної медицини. Усе це можливо, коли викладач медичного вишу має відповідні складові педагогічної компетентності:

професійну, педагогічну, комунікативну, методологічну й емоційну гнучкість [10, с.375].

Висновок. Підготовка висококваліфікованих кадрів для охорони здоров'я – одне з пріоритетних завдань в Україні. Удосконалення медичної освіти, підвищення якості медичної допомоги – гостра потреба сьогодення, коли країна стала на шлях ринкових відносин. На сьогодні необхідне створення ефективної системи аналізу та контролю якості освіти у вищих навчальних закладах. Упровадження такої системи сприятиме загальному розвитку освітніх послуг, підвищенню іміджу вищого навчального закладу, створенню сприятливіших умов використання інноваційних технологій, випуску більш кваліфікованих спеціалістів, підвищенню ефективності діяльності навчального закладу в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вдовиченко Ю. П. Результати та перспективи впровадження кредитної системи в безперервному професійному розвитку лікарів та провізорів / Ю. П. Вдовиченко, О. М. Вернер, В. В. Краснов // Здоров'я жінки. – 2012. – №9(75). – С. 37 – 38.
2. Вітенко І. С. Організація навчального процесу та контролю його якості в умовах кредитно-модульної системи навчання на клінічних кафедрах вищих медичних навчальних закладів / І. С. Вітенко, Г. В. Дзяк, Я. С. Березницький // Медична освіта. – 2010. – №1. – С. 41 – 44.
3. Ждан В. М. Інноваційні технології практичної підготовки лікаря в системі безперервної професійної освіти / Ждан В. М. // Медична освіта. – №3. – 2012. – С. 60 – 62.
4. Мазур М. П. Розвиток дистанційного навчання в Україні як складової інформатизації сучасного суспільства / Мазур М. П. // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. – №1. – С.71 – 75.
5. Луговий В. І. Якість вищої освіти: виклик для України / В. І. Луговий, Ж. В. Таланова // Вища освіта України. — 2012. — № 3 (Додаток 2), т. 1. — С. 5 – 9.
6. Пікуль К. В. Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах / К. В. Пікуль, Л. Є. Бобирьова, В. І. Ільченко [та ін.] // Матеріали Всеукраїнської навчально-методичної конференції з міжнародною участю «Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах». – Полтава, 2018. – С. 31 – 32.
7. Рейтмаер М. Є. Інтеграція України в Європейський простір вищої освіти. Основні переваги і недоліки / М. Є. Рейтмаер // Галицький лікарський вісник. – 2012. – Т.19, №4. – С. 115 – 118.
8. Семкович Я. В. Дистанційне навчання як інноваційна форма організації післядипломного навчання лікарів / Я. В. Семкович // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2014. – №7. – С. 49 – 50.
9. Старча Т. М. Сучасні завдання вищої медичної освіти та кадрового забезпечення реформування галузі / Т. М. Старча, О. П. Волосовець, І. В. Ключенко [та ін.] // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції «Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України». – Тернопіль, 21 – 22 травня 2015р. – С. 5 – 7.
10. Ященко Е. М. Якість вищої освіти в контексті євроінтеграції / Е. М. Ященко // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – Додаток 1 до вип. 31, т. II (44). — К. : Гнозис, 2013. — С. 374 – 384.

УДК 378.578+579+632.938

Полянська В. П., Звягольська І. М., Гончарова О. О., Яцкевич М. Г.
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава
ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ МІКРОБІОЛОГІЇ, ВІРУСОЛОГІЇ
ТА ІМУНОЛОГІЇ

Стаття присвячена провідним напрямкам формування інформаційної компетентності студентів під час вивчення мікробіології, вірусології та імунології. Майбутній фахівець має оволодіти навичками самостійного й